

Vastine Vaasan hallinto-oikeudelle Puikkari Oy:n valituksesta Itä-Suomen aluehallintoviraston päätökseen 24.11.2022 nro 73/2022

RAKYL 22.02.2023 § 30
172/11.00.04/2023

Valmistelijat Ympäristöpäällikkö Matti Rautiainen, puh. 044 417 4685, matti.rautiainen@savonlinna.fi ja ympäristösuunnittelija Heidi Käyhkö, puh. 044 417 4687, heidi.kayhko@savonlinna.fi

Selostus **Dnro 1505/2022**

Vaasan hallinto-oikeus on varannut Savonlinnan kaupungin ympäristönsuojeluviranomaiselle tilaisuuden antaa kirjallisen vastineen otsikon mukaisessa asiassa. Vastine pyydetään toimittamaan hallinto-oikeuteen viimeistään 6.3.2023 ensisijaisesti sähköisenä.

Puikkari Oy on esittänyt 12.4.2022 Itä-Suomen aluehallintovirastolle hallintopakkohakemuksen Kerigolf Oy:n vedenoton kieltämiseksi vesilain vastaisena Kannantakaisen lammesta ja osittain korvaavan vedenoton järjestämiseksi vuosittain heinä-elokuun aikana Sylkynjärvestä. Kiellon tulisi olla voimassa siihen saakka, kunnes Kerigolf Oy on saanut vedenotolleen uuden luvan vesialueen omistajalta ja vesilain mukaisen viranomaisluvan tarkkailu-, huolehtimis- ja muine velvoitteineen, kuten vedenotto- ja kalastokorvauksineen ja istutusvelvollisuuksineen.

Kannantakaisen vesialue (noin 4 ha) kuuluu Puikkari Oy:n omistamaan kiinteistöön RN:o 740-565-59-7. Hallintopakkohakemuksen mukaan Kerigolf Oy on rikkonut vesilain lisäksi Puikkari Oy:n ja Kerigolf Oy:n 24.4.2009 solmimaa puitesopimusta, jonka mukaan Kerigolfilla on oikeus ottaa kasteluvettä golfväylien kasteluun Kannantakaisen lammesta sillä edellytyksellä, että Kerigolf Oy:n toiminta on vesi- ja ympäristölakien mukaista.

Kerigolf Oy on ottanut kesäkuukausina vettä kastelutarpeisiinsa Kannantakaisesta yli 30 vuoden ajan. Vedenoton määrä on ollut vuosittain noin 20 000 – 40 000 m³. Puikkari Oy pitää määrää vesialueen kokoon nähden merkittävän suurena. Pintaveden pumppaamisesta on esitetty aiheutuvan mm. vedenpinnan laskua, rehevöitymistä, happikatoa, kalakuolemia, haittoja virkistyskalastukselle ja ranta-alueen virkistyskäytölle. Vesipumppu aiheuttaa lisäksi meluhaittoja pumppaamon välittömässä läheisyydessä sijaitseville majoitusrakennuksille. Puikkari Oy pitää myös kemikaalien valumista lannoitettavilta viheralueilta lampeen todennäköisenä. Kerigolf Oy ei ole seurannut lammen ekologista tilaa tai tehnyt mitään muitakaan selvityksiä tai toimenpiteitä lammen tilan selvittämiseksi tai kohentamiseksi.

Itä-Suomen aluehallintovirasto on valituksenalaisella päätöksellään hylännyt hakemuksen. Päätöksen perustelujen mukaan vedenotto on aloitettu vanhan vesilain (264/1961) voimassa ollessa, jota näin ollen sovelletaan asiassa. Vesilain mukaan vesistöä muuttaviin toimenpiteisiin ei saa ryhtyä ilman lupaa, jos toimenpiteestä saattaa aiheutua 1 luvun 15 §:ssä mainittuja seurauksia. Vaikka vedenotolla onkin vaikutusta lammen vedenkorkeuteen, vesilain 1 luvun 15 §:n 4 momentin mukaan luvantarve ei kuitenkaan koske toimenpiteitä, joista saattaa aiheutua vahinkoa tai haittaa ainoastaan yksityiselle, jos hän on toimenpiteeseen suostunut.

Aluehallintoviraston toimivaltaan ei kuulu kahden osapuolen välisten yksityisoikeudellisten sopimusten ja niiden tulkinnasta aiheutuvien erimielisyyksien ratkaiseminen. Etelä-Savon ELY-keskus on vesilain valvontaviranomaisena lisäksi lausunut, että vedenotto ei aiheuta sellaista vesilain tarkoittamaan haittaa tai vaaraa, jonka vuoksi vedenottaminen tulisi kieltää.

Puikkari Oy on valittanut aluehallintoviraston päätöksestä Vaasan hallinto-oikeuteen. Valituksen mukaan päätös perustuu vesi- ja ympäristölain säädösten virheelliseen, suppeaan ja yksipuoliseen tulkintaan. Asiassa olisi tullut valittajan mukaan soveltaa uutta vesilakia (2011), ympäristönsuojelulakia (2014) ja luonnonsuojelulakia (1996).

Valituksessa vaaditaan, että Kerigolf Oy veloitetaan selvittämään Kannantakaisen vesistön tila sekä seuraamaan ja raportoimaan vedenottoa ja sen vaikutuksia ja tekemään ennaltaehkäiseviä ja jälkikäteisiä hoitotoimenpiteitä, joilla suojellaan Kannantakaisen monimuotoista bioversideettiä ja joilla toimenpiteillä estetään järven ekologisen tilan heikkeneminen sekä myös palauttamaan järven aikaisemmat kalastus- ja virkistyskäyttömahdollisuudet.

Valitus kokonaisuudessaan on [pöytäkirjaliitteenä A](#).

Esittelijä

Ympäristöpäällikkö Rautiainen Matti, puh. 044 417 4685,
matti.rautiainen@savonlinna.fi

Päätösehdotus

Rakennus- ja ympäristölautakunta päättää antaa Puikkari Oy:n valituksesta Vaasan hallinto-oikeudelle seuraavan vastineen:

Lautakunnan tiedossa ei ole sellaisia eliö- tai kasvilajeja, joiden vuoksi Kannantakainen olisi luontoarvoiltaan erityinen. Puikkari Oy:n väittämät biodiversiteetin heikentymisestä eivät perustu tieteelliseen näyttöön. Puikkari Oy ei ole myöskään osoittanut mitään sellaista, jonka perusteella väitetty luontokato johtuisi Kerigolf Oy:n toiminnasta.

Tällä Punkaharjun jatkealueella kohti luodetta on kymmeniä kirkasvetisiä umpilampia ja -järviä, joiden vesi on pääosin pohjavesiperäisiä. Pohjavesi purkautuu vesialueille osin järven pohjan kautta, joka näkyy varsinkin kevättalvisin jäälle syntyvinä uvenavantoina.

Sekä vanhan että uuden vesilain määritelmän ja Suomen Ympäristökeskuksen hallinnoiman Järviwiki -palvelun mukaan Kannantakainen on vesistö. Kluuvijärviä muodostuu maankohoamisen seurauksena lähinnä merenranta-alueilla, Etelä-Savossa maankohoaminen on varsin hidasta.

Kannantakaisen tulkitsemisessa lähteeksi on tarkoitushakuisuutta. Lähteen vesi pitää vesialueen kirkasvetisenä, jota Kannantakaisen vesi ei ole. Kerigolfin vedenoton vaikutusta Kannantakaisen veden väriin on vaikea arvioida. Vedenotto nopeuttaa veden vaihtumista vesialueella, mutta ei voida väittää sen kuormittavan vesialuetta siten, että se aiheuttaisi läheltä pintaa vettä pumpattaessa pohjaläheiseen vesikerrokseen hapettomuutta ja sitä kautta pohjalietteeseen sitoituneiden ravinteiden liukenemistä. Enemmänkin Kannantakaisen veden laatuun heikentävästi on vaikuttanut Kerimaan Lomakeskus Oy:n harjoittamat kalanistutukset.

Ympäristönsuojeluviranomaisen tiedossa ei ole, onko Kannantakainen toiminut istutuskaloille luonnon ravintolammikkona vai onko kaloja myös ruokittu, jonka myötä ravinteita joutuu vesistöön. Kannantakaisen siikakannan mahdolliseen häviämiseen on vaikuttanut Kerigolfin vedenottoa enemmän em. kalanistutukset, joilla on muutettu luontaista kalalajistoa ja -kanta. Siika ja sen kutu ja poikaset ovat voineet joutua istutettujen kalojen ravinnoksi.

Kannantakaisen valuma-alueelle sijoittuu osittain kolme golfväylää, joiden lannoitustietoja ei ole käytettävissä, joten lannoituksen kuormitusvaikutusta Kannantakaiseen ei voida arvioida.

Kannantakainen ei karttatarkastelun mukaan ole umpilampi vaan vesistöketjun ylimmäinen vesialue, kuten viereinen Sylkynjärvi. Kannantakaisen ja Sylkyn lasku-uomat yhtyvät lähellä Sylkyn luusuaa.

Näissä harjualueen järvissä ja lammissa kesäaikainen vedenkorkeuden vaihtelu on luontaisesti 30 – 55 cm (seurantatietoa on noin 30 vuoden ajalta Keplakon vedenottamon lähimmiltä vesialueilta, joissa 300 – 400 m³/d vedenoton vaikutus ei ole ollut merkittävä). Kannantakaisen vedenkorkeuteen vaikuttaa Kerigolfin vedenoton ohella lasku-uoman virtaama, jonka virtaamatietoja ei liene selvitetty. Koska Kannantakaisen vedenpinta on ylempänä kuin Sylkyssä, myös veden purkautuminen harjun läpi Sylkyyn on jossain määrin mahdollista.

Kannantakaisen valuma-alue on 21,76 ha. Pintavaluntaa tulee tältä alueelta. Pohjavesivalunnan alue voi poiketa jonkun verran tästä riippuen vettä johtavista sorakerrostumien viettosuunnista ympäröivistä harjuista. Kerigolfin vedenoton vaikutusta Kannantakaisen vedenkorkeuteen tulee tarkastella vuositasolla eikä vaan kahden kesäkuukauden osalta. Pohjavesiperäisten vesialueiden vedenpinnan aleneminen haihdunnan sekä lähtöuoman ja vedenoton seurauksena korvautuu harjusta purkautuvalla pohjavedellä, joka näkyy valuma-alueen kaivossa suurempana vedenpinnan alenemisena kuin vesialueella on nähtävissä. Kaivojen vedenpinnan seurantatietoja ei kuitenkaan ole käytettävissä.

Kannantakaiselta ei ole tiettävästi raportoitu laajoja kalakuolemia, joten on syytä olettaa, että Puikkari Oy:n esittämä kalakannan heikentyminen on voinut aiheutua Puikkari Oy:n omistaman Kerimaan Lomakeskuksen toiminnasta. Puikkari Oy:n valituksesta käy ilmi, että Kannantakaisella on järjestetty laajaa kalastuksen harrastus- ja kilpailutoimintaa. Istutettujen kalojen väitettyä häviämistä ei myöskään voida pitää varsinaisena luontokatona. Näin ollen olisi varsin kohtuutonta velvoittaa Kerigolf Oy istuttamaan kaloja toisen vesialueelle ja käyttöön tai seuraamaan vesistön tilaa. Puikkari Oy:n / Kerimaan Lomakeskuksen virkistyskäyttötarve ei ole riittävä syy.

Suomen Golfliiton ympäristökäsikirja ei ole oikeudellisesti sitova sovellettava oikeusohje. Toisin kuin valituksessa väitetään, Kannantakainen ei sijaitse pohjavesialueella. On myös huomattava, että pohjavedellä tarkoitetaan maa- tai kallioperässä olevaa vettä, ei lammen alusvettä.

Puitesopimuksen tulkinnasta aiheutuva erimielisyys ratkaistaan käräjäoikeudessa. Mikäli sopimus puretaan, tilanne voi olla eri ja asiaa syytä harkita uudelleen. Puutteellisesti laaditusta sopimuksesta saatu taloudellinen hyöty ei kuulu ympäristönsuojeluviranomaisen arvioinnin piiriin.

Käsittely:

Ympäristöpäällikkö täydensi vastinetta seuraavasti:

Pohjaveden laskennallinen muodostuminen saadaan seuraavan kaavan mukaan: pinta-ala (m²) x sadanta x imeytymiskerroin/365.

Kannantakaisen tapauksessa pinta-ala on 21,76 ha = 217 600 m², Kerimäellä vuotuinen sadanta on noin 650 mm (eli yhdessä neliössä vettä on 0,650 m³) ja pohjavettä muodostuu vettä johtavilla alueilla sadannasta keskimäärin 30 - 60 %. Kun nämä kerrotaan keskenään ja jaetaan 365:llä, niin saadaan tulokseksi, että pohjavettä muodostuu keskimäärin 116 m³/d imeytymiskertoimella 0,3.

Kun otetaan huomioon harjualue ja hyvin vettäjohtavat sora- / hiekkakerrokset, niin imeytyskerroin voi olla myös jopa 0,6, jonka mukaan pohjavettä muodostuisi keskimäärin 232 m³/d. Siten vastaavat määrät vuositasolla olisivat 42 340 m³ ja 84 680 m³. Joten Kerigolf Oy:n vedenoton määrä noin 20 000 – 40 000 m³/ a on vähemmän kuin syntyvän pohjaveden määrä eikä uhkaa kuivattaa Kannantakaista. Vedenotto vain vähentää lasku-uoman kautta poistuvaa vesimäärää.

Kannantakaisen tulkitsemisessa lähteeksi on tarkoitushakuisuutta sen vuoksi, että tällöin Kannantakainen olisi suoraan vesilain 11 § perusteella suojeltava vesiluontotyyppi, jonka takia vedenottaminen siitä olisi kiellettyä.

Pöytäkirjaliite A käytiin läpi kokouksessa.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin ympäristöpäällikön Käsittely -kohdassa täydentämässä muodossa.

Toimenpiteet

Vaasan hallinto-oikeus, vaasa.hao@oikeus.fi